

LBRIS

We know
books
DAN PAVEL

PANDEM(i)OCRAȚIA

INSTITUTUL EUROPEAN
2023

Cuprins

Introducere / 9

PARTEA I

EGALITATEA ȘI INEGALITATEA ÎN FAȚA MORȚII

I. Dimensiuni politice și economice ale pandemiei / 19

Secretomania și ignorarea dovezilor istoriei / 19

Este politically correct să spui „virus chinezesc”? / 31

Compromiterea standardelor sănătății globale / 42

II. Ce este coronavirusul? Particularitățile COVID-19 / 55

III. Răspîndirea / 87

Anomalia Bergamo / 93

Provocările celor mai populate continente / 108

Europa liberă / 138

Statisticile celebrității și anonimității / 181

IV. Pipi de câmilă sau urină de vacă? Rețete „naturiste” și improvizații / 215

V. Măsurile universale, efecte particulare / 231

Modelul Taiwan / 246

Închiderea granițelor / 253

„Essential workers” și activități colaterale / 268

Fără pelerinaje la Mecca / 279

PARTEA II

„NU TRĂIM ÎNTR-O ȚARĂ COMUNISTĂ!”

VI. Doghnuts with Dr. Anthony Fauci. Despre rolul științei și al tehnologiilor în pandemie / 301

Cine mai știe cine a fost Edward Jenner? / 304

Ruleta armelor biologice (de distrugere în masă) / 312

The herd immunity hypothesis / 321

Abonamente la revistele Nature și Science / 329

VII. Dezinformarea, teoriile conspiraționiste și jurnalismul profesionist / 343

Trolii și petrecerile negaționiștilor / 349

Cea mai mare conspirație din istorie / 368

Bill Gates pe lista neagră / 383

Victoriile profesionalismului jurnalistic / 396

VIII. Reopening / 409

Condamnarea la moarte a unor nevinovați / 419

Purtarea măștii, o declarație politică / 444

IX. „Țara te vrea prost” / 457

Banchetul / 467

Confuzia politică normală-politică constituțională / 475

Revolta împotriva „dictaturii medicale” / 490

Statisticile morții încaieră coaliția / 503

PARTEA III

STAREA MORALĂ ȘI INTELECTUALĂ A UMANITĂȚII

Sfaturile lui Mel Brooks / 511

Cu mască sau fără mască / 519

Antonimul lui „omul sfințește locul” / 530

Delirul comparativ și trivializarea statistică / 542

**China cu asterisc (*) / 561*

PseudoRăzboiul Rece și discreditarea supraputerilor / 570

Istoria prezentului și a viitorului / 591

Algoritmul protestelor: între „LIBERATE!” și „I can't breathe!” / 597

Anatomia unui fals slogan: „Law and order” / 641

Pierderi, costuri, câștiguri / 677

The blame game (sau cine plătește oalele sparte?) / 699

Idolii tribului / 721

Efecte colaterale / 744

Morale fabulei: învățăm degeaba? / 755

Marile victorii / 768

Mulțumiri / 787

Endnotes / 789

I. Dimensiuni politice și economice ale pandemiei

Tragedia pandemiei de pe mai multe continente și mai ales din statele cele mai afectate, prelungirea crizei vreme îndelungată, complicațiile din diferitele comunități, au dus prea repede la uitarea originii noului virus, a locului de unde a pornit totul: China. În perioadele de după răspîndire, responsabilitățile pentru disfuncționalitățile în gestionarea efectelor noului coronavirus sunt complexe. Aruncarea în mod automat a vinii asupra guvernelor pentru toate dezastrele este un reflex condiționat și este greșită, mai ales în „societățile deschise”. Ineficiența autorităților și nerespectarea regulilor de către indivizi și grupuri diverse complică problema responsabilității. În schimb, în statele care au gestionat exemplar pandemia, meritele revin deopotrivă autorităților politice, medicale, epidemiologice, și populației care a înțeles necesitatea respectării regulilor stabilite de știință și adoptate de guverne.

China va fi asociată în secolele următoare cu vina și responsabilitatea pentru una dintre cele mai periculoase pandemii ale modernității, cea provocată de **coronavirusul sindromului respirator acut sever 2**. „Punctul zero” de unde a pornit totul este China comunistă, mai precis orașul Wuhan, din regiunea Hubei. Cîtă vreme superstatul comunist va proceda în conformitate cu logica sa de funcționare, nu vom ști niciodată în mod cert cînd a început totul și cît de periculoasă a fost pandemia în stadiile inițiale, originare, pentru că niciodată nu se va afla cifra reală a îmbolnăvirilor și a deceselor din China provocate de „coronavirusul chinezesc”.

Pe ce mă bazez?

Pe dovezile istoriei.

Oricum, merită revenit asupra chestiunii, pentru că spre deosebire de alte ocazii, comunitatea internațională, în particular statele democratice industrializate au vrut să afle mai mult din partea autorităților de la Beijing.

Secretomania și ignorarea dovezilor istoriei

Nu s-a aflat niciodată cifra reală a morților din pricina foametei (de fapt, trebuie să folosim pluralul, la fel ca și în cazul URSS, au fost mai multe asemenea calamități deliberate) provocate de Mao Ze Dun, cea mai devastatoare fiind cea din perioada 1958-1961. Nu s-a aflat niciodată cifra execuțiilor anuale din China, nici în anii '40, nici în anii '50, nici în ultimele trei decenii. De mai mulți ani am făcut *comparative politics* și *political analysis* pe tema pedepsei

capitale în lumea întreagă. Am monitorizat situația execuțiilor din fiecare stat, din mai multe perspective, pentru că ele sunt relevante în sine și prin corelație cu subiecte diverse. Există *specialized websites*, pot fi consultate de oricine, anual sunt aduse la zi raportările din statele care continuă să aplice pedeapsa cu moartea. Niciodată nu s-a știut cifra exactă a pedepselor capitale din China, din 1949 încoace (precum și în anii războiului civil, care au precedat venirea la putere a comuniștilor). Nu s-a aflat niciodată statistica crimelor comise de către regimul comunist, de la începuturi și pînă în prezent, în Gulagul chinezesc. Se tot fac estimări, care se situează între 30.000.000 și 70.000.000 de victime. Referințele la cifre de asemenea magnitudini ascund dramele umane și mai ales suferințele individuale. Nu s-a știut niciodată cifra exactă a deținuților din lagărele de concentrare comuniste chinezești, prin urmare nici nu se știe cîți oameni au fost acolo omorîți prin bătaie, tortură, înfometare, privarea de îngrijire medicală și condiții de igienă. De curînd s-a făcut estimarea (confirmată pe fotografii, filmări din satelit, din multiple surse) că unul din zece musulmani (uiguri ori kazakhi sau tadjici) se află în lagăre de concentrare. Cea mai relaxată estimare merge pînă la un milion de musulmani. Despre celelalte categorii de deținuți (creștini, budiști, adepți Falun Gong) nu se știe mai nimic și nici nu mai amintește aproape nimeni.

Un lucru este însă sigur: China este un regim criminal. Iar din 1949 încoace nu a încetat să fie un regim criminal. Cei care laudă China (adesea, pentru merite și realizări remarcabile) sau măcar o apreciază se prefac că nu știu nimic despre „partea întunecată” a statului cel mai populat de pe planetă. Realizările și meritele Chinei comuniste nu vor compensa niciodată răul făcut de acel/acest regim.

Ca să folosesc o retorică optimistă, vom afla numărul exact al îmbolnăvirilor și deceselor provocate de virusul „chinezesc” tot atunci cînd vom afla statisticile genocidelor, foametei și execuțiilor comise în China comunistă, inclusiv cele din lagărele de concentrare din 1949 încoace. A spune că niciodată nu se va petrece recunoașterea și asumarea crimelor comise în China înseamnă a crede în veșnicia comunismului, ceea ce echivalează cu pesimismul absolut. Căderea comunismului din patria-mumă, Uniunea Sovietică, unde se credea că este veșnic, ne încurajează să sperăm că vom asista totuși, pe timpul vieții noastre, la căderea comunismului și în China. Pînă atunci, vom asista (nu chiar neputincioși) cum o substanțială parte a comunității internaționale admiră China în continuare, în ciuda celor petrecute în ultimele șapte decenii de comunism, în ciuda celor petrecute de la „schimbarea la față”, inclusiv izbucnirea pandemiei. În curînd însă, este posibilă intrarea Chinei comuniste în cartea recordurilor. În 1991 și în cele trei decenii care au urmat, recordul mondial și istoric pentru durata unui regim comunist era de 73 de ani și ceva (aproape 74), fiind deținut de Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice (URSS). Era vorba despre

perioada dintre 1917 și 1991. Comunismul s-a instaurat în China în 1949, adică acum 73 de ani (împliniți pe 1 octombrie). Mai este puțin pînă la egalarea recordului și încă o zi pînă la depășirea recordului mondial de durată a unui regim comunist totalitar. Desigur, este posibil orice (aproape), dar realegerea lui Xi Jinping pentru a treia oară, în octombrie 2022, este deja o certitudine. Este posibilă prăbușirea comunismului chinezesc înainte de doborîrea recordului, dar puțin probabilă. După ce am trăit prăbușirea comunismului în cel mai mare stat din lume, vom asista la prăbușirea sa în cel mai populat stat din lume. Cînd? Vom trăi și vom vedea. Sper să nu se supere adepții corectitudinii politice pentru folosirea expresiei *comunism chinezesc*, dar ea desemnează un fenomen politic care se petrece neînterupt de mai multă vreme pe un teritoriu numit China. Cu siguranță, liderii de la Beijing nu se vor supăra, mai ales dacă sunt pe cale să bată recordul mondial al duratei unui regim comunist.

Combi-nația de comunism și coronavirus produsă în China s-a dovedit toxică pentru planeta noastră, pentru toate statele, indiferent de regimul politic, pentru zeci de milioane dintre cetățenii lumii. Chiar și ori inclusiv pentru români.

Numărul enorm de morți din Marea Britanie, Franța, Italia și Spania, din Brazilia, Africa de Sud și India, din orașul New York și din statele California, Louisiana, ori din județul Suceava, ca și din toate celelalte părți ale lumii se datorează în mare parte refuzului Chinei de a furniza la timp (în momentul 0) și corect informațiile relevante privind morbiditatea și mortalitatea. Întreaga planetă a avut de suferit și nu s-a putut pregăti din vreme și eficient pentru răspîndirea infecției, în condițiile în care fiecare zi, dacă nu chiar fiecare oră, din perioada de start a fost crucială. Partidul Comunist Chinez a fost **din nou** COMPROMIS. Pentru a cîta oară? Și ce mai trebuie să facă pentru a fi definitiv compromis? Celelalte state (și națiuni) vor trebui să respingă de acum încolo ideea unei ordini mondiale dirijate de Partidul Comunist Chinez, în cooperare cu SUA sau în competiție cu SUA. Între timp însă, după ce Rusia a invadat Ucraina, s-a profilat o alianță strategică între Putin și Xi.

Într-o lume globalizată, care în ultimă instanță funcționează anarhic, în conformitate cu logica societăților deschise, cu posibilitatea practică a accesului nelimitat/cvasinelimitat la informație, regimurile totalitare (fie ele comuniste, naziste sau teocratice) sunt fenomene de anomalie politică și morală. Paradoxul lumii în care trăim este că „anomalia China” poate să afecteze mai grav decît niciodată funcționarea lumii libere și a societăților democratice. Spre deosebire de „societățile deschise”, unde în ultimă instanță este imposibilă ascunderea adevărului în chestiunile de interes public, de prioritate comunitară, de sănătate publică, mai mult de cîteva ore sau cîteva zile, în China imposibilul este posibil. Au fost însă și vor fi fisuri. Cel puțin cîta vreme vor mai exista teritorii ori state precum Tibet, Xinjiang, Hong Kong, Macao, Taiwan.

Cam peste tot unde am asistat la răspîndirea noului coronavirus, s-a

manifestat tendința de a găsi țapi ispășitori, ca un reflex condiționat. Mecanismul respectiv se manifestă în toate societățile, dar marile deosebiri sunt între acele comunități care reușesc să găsească soluții pentru a împiedica repetarea sa irațională. Manifestarea în exces a tendinței de a găsi țapi ispășitori duce la deresponsabilizare socială și politică. Funcționarea democrațiilor consolidate depinde în mare parte de responsabilizarea celor care conduc și a beneficiarilor drepturilor universale ale omului și libertăților individuale. Pandemia a demonstrat din nou dimensiunile și profunzimea responsabilității indivizilor și a comunităților, ceea ce contrazice tentația populistă de a da vina încontinuu pe guverne și autorități locale. Rezultatele cele mai solide în combaterea mega-infecției coronavirusului au fost obținute numai acolo unde populația a avut încredere în guverne și autorități locale, în sistemul de sănătate publică, în știință și medicină.

Problema aruncării vinii asupra altcuiva decît celor vinovați nu se pune cînd este vorba despre cunoașterea și desemnarea celor vinovați. Problema aruncării vinii asupra altcuiva decît cel vinovat nu se pune în legătură cu China ca țară, pentru simplul motiv că vina și responsabilitatea pentru dezastrul umanitar mondial provocat de noul coronavirus (denumite „virusul chinezesc” sau „COVID-19”, în funcție de orientarea politică) aparțin într-o anumită măsură liderilor Chinei comuniste. Există și puternice argumente de natură economică și financiară privind responsabilitatea pentru pandemie, iar tot mai multe voci de pe planetă au cerut ca o parte importantă din daune să fie achitată de China. Problema responsabilității Chinei va trebui rediscutată și finalizată la sfîrșitul crizei, cînd vor fi cunoscute bilanțurile și se va vedea cît de afectate au fost statele, comunitățile, indivizii de pe planetă.

Vestea că primele cazuri de coronavirus erau investigate de către autoritățile medicale chinezești a fost făcută publică abia pe 31 decembrie 2019. Ulterior, s-a aflat că virusul izbucnise în Wuhan mult mai devreme, de la mijlocul lunii noiembrie 2019. Surse neconfirmate susțin însă că deja în luna octombrie se manifestaseră cazuri izolate. Alte surse au indicat chiar date mai timpurii. Principalele cauze ale transformării unui virus local chinezesc în pandemie au fost secretomania regimului comunist chinez și incompetența autorităților. Liderii comuniști chinezi au ascuns față de proprii cetățeni și față de întreaga lume adevărul cu privire la apariția și răspîndirea noului virus. Consecințele au fost dezastruoase pentru China și întreaga lume, mai ales că *dacă s-ar fi acționat de la bun început virusul local nu s-ar fi răspîndit atît de devastator nici în China, nici în țările învecinate, iar apoi în întreaga lume, ca o pandemie, iar cazurile pe plan mondial ar fi fost reduse cu pînă 95%*. Un studiu medical, epidemiologic interdisciplinar, făcut de un grup internațional de oameni de știință britanici, americani și chinezi (din diaspora și din China), care au fost în prima linie a luptei antipandemice, bazat pe datele zilnice din regiunea

Hubei, pe modul de răspândire, a estimat că numai pînă în 28 februarie 2020 erau în China continentală 114.325 cazuri de COVID-19, și a ajuns la următoarele concluzii: „Depistarea și izolarea timpurie a cazurilor pot preveni un număr mai mare de infectări decît restricțiile de călătorie și reducerea contactului social conform actualelor estimări, dar intervențiile nonfarmaceutice integrate ar avea cel mai puternic și rapid efect. Dacă intervențiile nonfarmaceutice ar fi fost implementate cu una, două sau trei săptămîni mai devreme în China, cazurile ar fi putut fi reduse cu 66%, 86% și respectiv 95%, iar numărul regiunilor afectate ar fi fost redus în mod semnificativ”¹. Intervențiile nonfarmaceutice integrate („*integrated NPIs/non-pharmaceutical interventions*”) includ spălarea pe mîini, purtarea măștilor faciale, dezinfectarea spațiilor publice, izolarea la domiciliu etc.

Ascunderea adevărului privind noul coronavirus din Wuhan, regiunea Hubei, de către Partidul Comunist Chinez, de către secretarul său general, Xi Jinping, Președintele Republicii Populare Chineze, a adus aminte de un episod extrem de grav similar. Era un *deja vu*, chiar dacă în alt registru.

În 1986, pe data de 26 aprilie, în plin Război Rece, explozia reactorului nuclear de la Cernobîl, de lîngă orașul Pripiat, Ucraina, a fost ascunsă lumii de către Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, de către secretarul său general, Mihail Gorbaciov. O altă asemănare: pentru cei doi lideri comuniști, reformatorii Gorbaciov și Jinping, s-a dezvoltat un adevărat cult al personalității în lumea liberă, în Occident. Or, liderul comunist sovietic l-a anticipat pe liderul comunist chinez. URSS a amînat să-și anunțe propria națiune și comunitatea internațională că explozia nucleară cauzase nenumărate victime; aceasta a condus la multe victime care puteau fi evitate dacă sovieticii ar fi acționat la timp și ar fi evacuat populația. În fața numeroaselor dovezi prezentate pe plan internațional, comuniștii au trebuit să admită catastrofa nucleară. Apoi, comuniștii sovietici au vrut să-și păsteze reputația „extraordinară” pe plan internațional și au continuat că mintă pentru o lungă perioadă de timp, chiar dacă o regiune întinsă a fost golită de așezări omenești și a rămas pustie, grav infectată. Adevărurile privind catastrofa nucleară de la Cernobîl au fost aflate mult mai tîrziu, după prăbușirea regimului comunist sovietic (de pildă, pentru consumul popular, în serialul „Chernobyl” de pe HBO) și dispariția din prim plan a lui Gorbaciov, un lider sovietic cel puțin la fel de mincinos precum predecesorii săi. Marele mincinos a intrat în istorie ca un măreț reformator, deși tot ceea ce făcuse fusese pentru salvarea comunismului de tip sovietic. A ieșit însă taman pe dos. Dacă nu ar avea o asemenea încărcătură de *wishful thinking*, s-ar putea spune că noua catastrofă prevestește soarta regimului comunist de tip chinezesc.

China comunistă și-a reconfirmat responsabilitatea pentru crimele comise prin ascunderea adevărului în nenumărate alte ocazii. Pe 11 aprilie 2020, comuniștii au aplicat cenzura față de publicarea rezultatelor cercetărilor

medicale din interiorul țării. Înainte de publicare, orice cercetare trebuia mai întâi să fie aprobată de Ministerul Științei și Tehnologiei. Cenzurarea științei și a transmiterii libere a informației pe plan planetar de către regimul comunist de la Beijing s-a făcut în văzul întregii lumi, ceea ce a condus ca unele voci să ceară chiar excluderea Chinei din ONU, WTO și alte organizații internaționale.

Decizia extrem de tardivă de a comunica lumii adevărul a fost luată pînă la urmă nu din bunăvoință și nici benevol, ci din pricina faptului că deja virusul se răspîndise în afara zonei și în afara Chinei, în mai multe state, care au anunțat imediat. Datorită deschiderii din ultimii ani și contactelor cu lumea înconjurătoare, un număr nedeterminat de persoane străine vizitaseră regiunea în perioada infectării, iar chinezi din Wuhan și din alte părți ale țării au călătorit către mai multe părți ale lumii. Pentru a nu fi demascați de către alții, liderii comuniști chinezi au fost nevoiți să recunoască adevărul în fața întregii planete. Responsabilitatea liderilor chinezi în fața întregii planete a fost cu atît mai mare cu cît au aplicat duble standarde după închiderea orașului Wuhan: au interzis călătoriile interne din China, dar au permis continuarea zborurilor internaționale către diferite destinații din lumea întreagă. În capitolul despre răspîndirea pandemiei revin asupra subiectului.

Pandemia în epoca Internetului și a comunicațiilor instantanee, tipică pentru economia capitalistă digitalizată, a creat dificultăți insurmontabile regimului comunist totalitar din China. De la bun început au apărut fisuri în imaginea idilică a unității naționale a chinezilor, strînși uniți în jurul iubitului conducător Xi Jinping și a partidului stat. Au existat oameni curajoși care au încercat să spună adevărul, adică părți ale adevărului. Dar s-a pus rapid capăt tentativelor de a spune adevărul. Oricum, cei care au încercat ceva nu aveau o imagine generală asupra amplitudinii noului fenomen. Probabil că adevărul integral este cunoscut doar de partea cea mai restrînsă a clasei politice conducătoare, de către vîrfurile decizionale și de execuție din armată și serviciile de poliție politică, oligarhia comunistă.

Problema coexistenței regimurilor politice democratice și totalitare în epoca globalizării are multiple semnificații și nu se reduce la aspectele care țin de pandemie. Abia acum a putut să constate întreaga planetă dimensiunile negative ale globalizării. Multă vreme, profeții globalizării inevitabile evidențiau doar dimensiuni benefice. Or, tocmai datorită globalizării pînă și cele mai izolate state sau regiuni din lume (indiferent de natura sistemului sau a regimului politic) au fost afectate de pandemie. Dacă aplicăm aceeași logică în sens pozitiv, și regimurile totalitare vor suferi influența celor democratice, iar în ultimă instanță se vor prăbuși (problema este cînd). Pînă să vedem însă dimensiunile pozitive ale globalizării, să ne concentrăm pe modul în care restul lumii poate fi afectat de modul în care se rezolvă problemele de sănătate publică într-un regim comunist mincinos, corupt, bazat pe dezinformare. În epoca

globalizării, a fost imposibil ca o mare putere precum China să rămână autarhică: virusul dezvoltat acolo nu a avut nevoie de aprobare de la partidul-stat, partidul comunist, pentru a se răspîndi în lumea întreagă. În acest sens, în afară de păstrarea secretului, cel mai mare eșec al guvernării comuniste chineze a fost incapacitatea de a împiedica răspîndirea coronavirusului pe plan mondial. O boală contagioasă locală a devenit pandemie într-un timp extrem de scurt, în mare parte din pricina păstrării secretului privind infectarea populației și pericolozitatea noului virus, a întârzierii în luarea imediată a măsurilor care se impuneau; autoritățile comuniste au părut mai preocupate de pedepsirea celor care au vorbit despre virus decît de măsuri rapide și eficiente antipandemice. În cazul Chinei, decisive au fost deciziile luate de conducătorul suprem Xi Jinping de a nu permite de la bun început recunoașterea publică a virusului, a originii și pericolozității sale. În materie de pandemie, influența negativă a liderului chinez poate fi comparată doar cu aceea a fostului lider american Donald Trump. Diferența este că Jinping va rămîne la putere un timp indefinit, în principiu, în vreme ce Trump a fost schimbat din funcție de către alegători după numai patru ani.

Secretomania comunistă chineză a pus în permanență sub semnul întrebării veridicitatea declarațiilor oficiale privind „victoria” în lupta împotriva COVID-19. După expulzarea ziariștilor americani de la cele trei cotidiane importante (*Washington Post*, *New York Times*, *Wall Street Journal*, voi reveni asupra lor, mai ales pentru a arăta cine sunt proprietarii lor și ce semnificații au asemenea proceduri), singurele știri despre situația din China au provenit de la canalele mediatice oficiale. Rareori, au mai răzbătut alte imagini sau știri ori mesaje decît cele oficiale, transmise pe rețelele de socializare sau pe căi indirecte. Oricum nimănui nu i-a trecut prin cap în China să nege existența noului coronavirus, deși autorităților comunist le-ar fi convenit așa ceva, dacă nu s-ar fi răspîndit în afara țării. Dimpotrivă, au izbucnit violențe în anumite zone, ceea ce indica tensiuni sociale despre care autoritățile nu doreau să se afle, nici în China, nici pe plan internațional: de pildă, la sfîrșitul lui martie, cînd locuitorii din provincia Hubei, unde izbucnise pandemia, au încercat să meargă la lucru către provincia Jiangxi, au izbucnit tulburări. S-a încercat oprirea lor. Se demonstra astfel și neîncrederea în autorități, care declaraseră oficial oprirea răspîndirii pandemiei în zonă. Un corespondent canadian relata despre ciocnirile de pe un pod aflat la granița celor două provincii, unde au fost implicați atît cetățeni obișnuiți, cît și polițiștii fiecăreia dintre provincii. Știrile locale au fost șterse de autorități, dar corespondentul a postat și imagini filmate de la fața locului. După aceea, corespondențele occidentalilor au devenit tot mai rare. Observatorii din lumea întreagă au încercat să asambleze piese dintr-un enorm puzzle, care indica faptul că în afară de blocarea informațiilor, cenzură, autoritățile comuniste practicau dezinformarea, prin raportări false privind morbiditatea și mortalitatea.

Serviciile secrete americane au înaintat în ianuarie 2020 către Casa Albă un raport secret (despre care presa a aflat după un timp, ca de obicei), ale cărui concluzii indicau raportarea de către China a unor cifre substanțial diminuate ale morbidității și mortalității. Este vorba despre un alt raport decât cele venite în perioada de dinaintea recunoașterii oficiale, la care mă voi referi mai jos. Problema lipsei de acuratețe a datelor nu era legată doar de completa imoralitate a regimului comunist chinez (care nu mai mira pe nimeni), ci mai ales de faptul că datele false și incomplete au împiedicat celelalte state să ia măsurile necesare, eficiente și mai ales la timp, preventiv, înainte de răspîndirea sa largă. După cum a declarat Dr. Deborah Birx, coordonatoarea răspunsurilor pentru the White House Coronavirus Task Force, răspunsul SUA la pandemie nu a avut eficiența maximă din pricina datelor lipsă din rapoartele venite din China. Ea a continuat punînd accentul pe faptul că după ce decidenții și specialiștii americani au primit datele din Italia și Spania ei și-au dat seama că din datele chinezești lipseau substanțiale informații. Senatorul republican Tom Cotton (Arkansas) a adresat pe 28 ianuarie 2020 o scrisoare către secretarul de stat Mike Pompeo și către secretarul pentru sănătate Alex Azar în care cerea interzicerea completă a zborurilor din China, mai ales din pricina faptului că autoritățile comuniste nu furnizau comunității internaționale datele complete. El spunea că se recunoscuseră 4.500 de infecții și mai mult de 100 de morți (după mai mult de doi ani și jumătate cifrele par modeste!), dar că cifrele reale erau de sute de mii de cazuri, așa cum s-a întîmplat întotdeauna în lunga istorie a Partidului Comunist Chinez de acoperire și minimalizare a crizelor.

Cei care studiază coronavirusurile subliniază importanța micilor detalii în declanșarea unor asemenea infecții, în răspîndirea lor și în contracararea lor imediată. După mai bine de un an, în martie 2021, geneticienii și biologii evoluționiști au reconstituit ceea ce s-a petrecut prin simulări matematice și au explicat cum „aproape că era să nu se petreacă”, să izbucnească noua superinfecție în Wuhan, China. Mai mult de două treimi dintre evenimentele zoonotice dispar de la sine, doar o parte dintre ele ajung să se transmită mai departe. Unul dintre ei a explicat că dacă persoana care a dus cu sine infecția la piața de pește s-ar fi dus în altă parte sau rămînea acasă, atunci nu s-ar fi produs răspîndirea infecției în orașul Wuhan, iar mai tîrziu pe întreaga planetă. Simulările pe computer au arătat că virusul provenea cu certitudine din provincia Hubei și nu putea să fie mai vechi de jumătatea lunii octombrie 2019. Desigur, cei mai mulți savanți au operat cu ipoteza zoonotică și simulările au fost făcute pe baza informațiilor existente. În acea fază inițială, imediat ce a fost detectată infecția putea fi oprită (vezi citatul experților de mai sus), chiar și cu riscul ca activitățile demarate de autorități să fi fost observate de către sateliții altor state sau corporații.

Au fost și episoade de recunoaștere a lipsei de acuratețe a datelor oficiale, dar mult sub nivelul estimat de către lumea liberă. După multe săptămîni de

contrazicere a opiniilor și estimărilor privind lipsa de acuratețe a cifrelor comunicate oficial de regimul de la Beijing, pe 16 aprilie 2020, autoritățile chineze au comunicat că au recalculat numărul de victime în Wuhan!!!. Ei au dublat numărul de infectări. Se recunoștea eroarea sau dezinformarea, dar numai pe o scară mult mai mică. Revin asupra acestei anomalii în partea consacrată statisticilor răspândirii virusului din Wuhan.

Diferitele organizații de apărare a drepturilor omului, o serie de publicații americane ori *think tanks* au încercat să deducă situația din China folosind metoda estimării prin dovezi intermediare. Astfel, s-a observat că au fost anulate peste 21 de milioane de abonamente telefonice, iar de aici s-a dedus că au murit foarte multe persoane (milioane). Dar cunoscătorii situației au arătat că nu era o metodă prea sigură, deci nu era o dovadă irefutabilă, pentru că mulți abonați chinezi au cartele vechi și le schimbă regulat. Nimeni nu a putut să afle adevărul despre discrepanțe câtă vreme China a restricționat sever circulația informației și accesul străinilor la surse ori verificarea informațiilor, în primele luni ale pandemiei. Desigur, toate aceste aspecte ar trebui investigate, mai ales că una dintre consecințele pandemiei a fost că în structurile de putere comuniste de la Beijing au apărut fisuri. Presa liberă occidentală a primit un adevărat tezaur de informații și documente, care au dovedit vina și responsabilitatea autorităților chineze, în frunte cu conducătorul suprem, Xi Jinping. Ele confirmau rapoartele serviciilor occidentale de *intelligence*, precum și explicațiile date de experți și politicieni din lumea liberă, care au refuzat să intre în jocul propagandistic și de dezvinovățire pus în scenă de chinezi. Revin pe larg în secțiunea dedicată victoriilor jurnalismului profesionist din timpul pandemiei.

Una dintre consecințele transformării unui virus local în pandemie a fost scoaterea în evidență a efectelor negative, chiar malefice, ale globalizării. Extrem de rapid, „virusul chinezesc” s-a răspândit în statele învecinate, dar și pe alte continente, iar în cele din urmă la nivel global. A devenit o pandemie. Dar prin modul în care s-a răspuns la pandemie, prin numeroasele solidarități create, prin căutarea comună a unor soluții de tratament, inclusiv a unui vaccin, a unor vaccinuri, s-au manifestat efectele pozitive, chiar benefice, ale globalizării. Anumite state au dovedit că nu pot face față unei pandemii. Unele dintre acestea au primit însă ajutor, chiar dacă cu întârziere. Pentru a-i sprijini pe alții, conducerile din diferite state au fost obligate ca mai întâi să se ocupe de problemele lor locale, naționale, care uneori s-au dovedit insurmontabile. S-a constatat că era nevoie de reformarea sistemului de ajutorare internațională, care înainte fusese implicat în crize regionale sau continentale, niciodată nu fusese pus în situația de a rezolva simultan probleme la scară mondială.

Răspândirea COVID-19 la nivel global a avut un efect neașteptat, dar dezirabil: a forțat statele să se gândească măcar la necesitatea unei cooperări internaționale, la necesitatea găsirii unor soluții globale față de tipurile de

amenințări care nu cruțau pe nimeni. Presupunerea declanșării în viitorul apropiat sau mai îndepărtat a unor alte pandemii nu mai era una speculativă, de tip ficțional, sau pur probabilistică, ci una realistă. Cum se va realiza concret cooperarea globală rămîne de văzut, mai ales că între timp relațiile dintre SUA, China, Rusia, au intrat într-o criză profundă. Statele însele sunt deja în situația de a lua măsuri anticipative, iar reformarea Organizației Mondiale a Sănătății a devenit un imperativ. În ultimă instanță, se presupunea că dacă se va descoperi un vaccin eficient, toate statele și comunitățile afectate vor avea acces. Dar pînă să se vadă beneficiile cooperării, mai înfii s-au văzut ponoasele lipsei de cooperare. Un loc de frunte în subminarea încrederii în „ordinea mondială” l-au avut Xi Jinping și Donald Trump, liderii primelor două economii mondiale. Spre deosebire de acordurile legate de *climate change*, unde Trump s-a opus de la bun început, în privința pandemiei opoziția față de cooperarea internațională părea imposibilă. Tocmai de aceea, trebuie scos în evidență faptul că – exact în contextul percepției necesității unei cooperări internaționale – interesele contradictorii ale celor două supraputeri pot conduce la o tensiune geopolitică profundă, din anumite puncte de vedere mai gravă decît în timpul Războiului Rece.

Una dintre consecințele vizibile ale confruntării pe timp de pandemie dintre cele două supraputeri a fost diminuarea autorității și influenței lor pe plan mondial. Chiar și statele din interiorul Uniunii Europene, care sunt legate prin mii de conexiuni importante, au părut a se fi înstrăinat unele de altele, cel puțin la început. În momentele de maximă criză și derută inițială, fiecare stat s-a izolat și a încercat să facă față crizei de unul singur, pentru că asta impunea distanțarea socială. S-a vorbit despre subminarea unității europene de către pandemie. Dar modul cum s-a răspuns a dat multora speranțe că UE va ieși întărită, cel puțin la nivel comunitar. Solidaritatea s-a păstrat, în ultimă instanță. Dar s-a văzut și inerția birocratică tipică marilor organizații internaționale. Prin contrast, prestigiul Chinei comuniste și al Americii democratice au avut de suferit. Cele două supraputeri au dovedit că nu sunt omnipotente. Pandemia le-a împins în recesiune economică. La fel s-a întîmplat însă cu mai multe state ale lumii. Marile puteri militare China și SUA au ieșit învinge din războiul cu pandemia, cel puțin din punctul de vedere al prestigiului internațional. Cu toate acestea, China a încercat să transforme criza pandemiei în trambulină pentru lansarea unei noi campanii de extindere a influenței sale la nivel mondial. Numărul special al revistei *The Economist* din săptămîna 18-24 aprilie 2020 purta titlul: „*Is China Winning?*”, cu subtitlul „*The geopolitical consequences of covid-19*”. Ulterior, tema a fost reluată și nu doar în tot felul de publicații, ci și în diferite cancelarii.

Răspunsul meu la întrebarea de mai sus este că pe plan mondial, fiecare stat a ieșit învins. Nu au existat învingători. **Statele care au avut cetățeni decedați nu pot fi considerate învingătoare.** De aici nu decurge însă că statele